

З Д Р А В И Е

излиза два пати въ месеца, на
всѣко 1 и 15 число.

Абонати се приематъ на всѣко
пощ. отделение въ Княжеството; ино-
странните се адресиратъ до ре-
дакцията; нѣ гр. Варна абонати се
приематъ въ книжарницата на
А. В. Велчева.

З Д Р А В И Е

Ц Ъ Н А Т А

на в. „Здравие“ съ изпращането:
за година дѣт ср. рубли, за 6 ме-
сеца — четире лева, за 3 месеца
— два лева и 50 ст.; отделни
брои — 50 ст.

О б я в л е н и я

се приематъ съ плата по 30 ст.
за единъ редъ.

ОБЩОДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВѢСТНИКЪ

Подъ редакцията на доктора Окса.

PER NOCTEM AD LUCEM!

РЪТЪ МРАКЪ КЪМЪ СВѢТЪ!

ПЪРВИЙ ПРОБНИЙ БРОЙ.

СЪДЪРЖАНИЕ: Извѣржматъ на в. „Здравие“.
— *Холери.* — *Иванъ помощъ на минималитѣ* (съ
дѣт. фигури). — *Общественъ животъ.* — *Истини гро-
ника.* — *Лични корреспонденции.* — *Отъ редакци-
ята.* — *Обявления.*

Варна, 1-й Декемврий 1884.

Самото заглавие на нашия вѣстникъ по-
казва, че той ще бѣде посвѣщенъ за драго-
цѣннѣйшето благо на човѣка — за неговото
здравие. Както отъ една страна не може да
има съмнѣние, че за всѣкого е скъпо него-
вото здравие, тъй сжщо, отъ друга страна,
е вѣрно, че свѣдѣния за съхранението му
много малко сж распространени въ общест-
вото. Въ по-образованата часть на послѣд-
ното се срѣщатъ още откъсници отъ слу-
чайни свѣдѣния за здравохранението, прео-
брѣтени: случайно пзъ бпжки, разговори
и докторски съвети; нѣ поголѣмата часть
отъ народа живѣе въ тъмнина, като «говеда»,
по собственото му изражение. Повърхностни
спѣдѣния за съхранение на здравнето, кои-
то сж распръснати въ обществото, най-добри
се виждатъ отъ отношенията на образова-
нитѣ хора къмъ трѣбованията на хигиената
— наука за поддържане на здравето. —
Това отношение е почти рпцарско, въ въ
сжщото врѣме платоническо: трѣбованията
на тази наука се слушатъ съ уважение, нѣ
съ тайна надежда, че тѣ сж преувеличени
и съ вътрѣшно убѣждение въ тѣхната без-

ползваност. Само кога се загърми, кога чо-
вѣкъ заболѣе или кога около него падатъ
хиляди човѣшки жертви, тогава — временно
и подъ влиянието на страха — се явива у
него послушание. Нѣ и това послушание не
с безпрекъсложно и често се нарушава по
най-грубъ начинъ, — съ ползванне отъ тайни
средства, съ обѣщание за помощъ къмъ
баби-магисници, билери и т. понат.

Смѣшно е да се обвинява обществото въ
такова негово отношение къмъ собственото
му здравие, защото това произлиза не отъ пѣлцо
друго, освѣнъ отъ недостатъкъ на потреб-
нитѣ познания. Необходимо е, щото подобни
познания да се усвоятъ чрезъ възпитание
още въ дѣтинството и школата, щото тѣ да
не бѣждатъ повърхностни, нѣ да прилизатъ въ
плътта и кръвта на човѣка.

Нпй сме виждали, че образованный човѣкъ
се ползува поне съ откъсници отъ знание
за съхранение на здравнето си и, въ слу-
чай нужда, къмъ негова услуга се памира
специалностъ, попълнялющия недостатъка на
неговото възпитание и който му помага, въ
всѣки отдѣленъ случай, да се избави отъ
бѣдата. Нѣ какво трѣба да прави народа,
който не знае, кое е вредно и полезно, какъ
трѣба да живѣе за да съхрани здравнето си,
како може да бѣде и пие и що не, какъ да
устрои своята къща и, най-послѣ, какъ да
си помогне, ако заболѣе? Може-ли да се
намѣри въ село баремъ единъ човѣкъ, който

знае това, който може да направи това и помогне комуто трѣба?

Ето на този народъ и пуженъ съвѣтникъ, който съ достиженъ за него языкъ да му обяснява какъ трѣба да живѣе и дѣйствува, щото да бѣде здравъ и какъ да си помогне, когато е боленъ. И не само това! Колко въ нищо невинни хора гинятъ, само велѣдствие вината на цѣлото общество, което не приема никакви мѣрки за упазване на общественото здравие! Колко жертви падатъ, — не бийволци, не крави, не кози или овци, — нъ чисто жертви човѣшки по вината на нѣкое си общинско управление, което не обръща никакво внимание на заразената, отъ испарения на помийни ями и заходи, вода, която пие населението! Народа трѣба да знае, кое за него е вредно и отъ кого зависи избавлението му отъ вреда. Въ свободна България народа, чрезъ представителитѣ си, издава закони за своето благоденствие; той оцѣнява здравословнитѣ мѣрки, които му се предлагатъ за приеманне. Съ други думи, трѣба да се кѣсваме до всички страни на общественния животъ, защото въ сѣщностъ всички мѣрки не се клонятъ къмъ нищо друго, освѣнъ къмъ най-добро благосъстояние на обществото, на което най-скѣпно отъ сичко на свѣта е собственото му здравие.

Нъ очертаната задача е колосална трудна. Не малко учени е имало, които сж се оказали съвсѣмъ неспособни, когато имъ се случвало да говаятъ съ неуприготвени слушатели за предмети на здравеохранението. Слушателитѣ не само, че не разбиратъ учения популяризаторъ, нъ той мисли, че не може всичко да имъ обясни, защото всѣко криворазбрано често е по-вредно, отъ колкото незнание. Трѣба човѣкъ да привикне къмъ слушателя, къмъ склада на неговия умъ и развитие, а главно е да не дава само общи наставления, нъ да се кѣсва къмъ живота, ежедневнитѣ пужди и болки.

Като не скриваме отъ себе си неизмѣрната трудностъ на кратко-упоменатата програма, въ нейното изпълнение ний се надѣваме не на собственитѣ си слаби сили, нъ на енергическата помощ на нашитѣ при-

ятели и извѣстни дѣятели, които ни обѣщаватъ своето постоянно сътрудничество.

Намъ ни казватъ, че подобно издание е трудно изпълнимо и не може да съществува въ нашето Княжество; че тукъ не е още развита любовта къмъ четение; че изданието не ще намѣри материална поддръжка и че тукъ не сж навикнали да плащатъ пари за вѣстници; че политическитѣ газети постоянно се оплакватъ отъ своитѣ подписници, че не желаятъ да плащатъ и т. п.

Нъ ний мислимъ, че труда преодолява затрудненията и ще завоюва снисходителността на критиката; ний сме убѣдени, че любовта къмъ четение въ нашето общество е развита и върваме, че тя ще се укрѣпи, ако му даватъ здрава умствена храна. Ний върваме тъй сжщо и въ материалната поддръжка отъ страна на обществото и много отъ него ний и не искаме. Нашето издание нѣма и не ще да има коммерчески основания: намъ ни трѣба само обезпечение за издръжитѣ на изданието и малко възнаграждение за трудътъ. Нашето стремление е да проиникнемъ въ народа, нашия идеалъ се състои въ това, щото въ всѣко село да се намира нашия вѣстникъ, въ който читателя виждалъ би свой искренъ и правдивъ другъ.

Нъ «по чергата простирай и краката си» казва пословицата. Читателитѣ виждатъ предъ себе си първий брой на «Здравие»; въ такъвъ видъ вѣстника ще излиза два пѣти въ мѣсецъ, докато не окрѣпне. Ако окрѣпне, ще излиза по-често, по-голямъ и съ по-богато съдържание.

«Здравие» ще се състои изъ слѣдующитѣ отдѣли.

I. Обща и частна хигиена. Въ този отдѣлъ влизатъ статии за упазването на здравето: жилищата съ вътрѣшния имъ животъ, селата и градоветѣ; училищата, затворитѣ, болницитѣ и други обществени учреждения; храната, въздуха, земята, водата и други питиета.

II. Болѣсти: понятия за болѣститѣ и способи за предпазването отъ тѣхъ; домашното лѣкуване; глѣдането на болни; спасение на живота, кога е въ опасностъ.

III. Общественъ животъ: новини изъ общественния животъ; мѣстна хроника; кри-

тика за мърките, които се отнасят към общественото здравие.

IV. Лѣкарска корресонденция: отговори на запитванията от страна на подписчиците. Разяснение на този отдѣлъ слѣдва долу.

V. Библиография и обявления.

Холера.

Тая година Европа има една страшна гостенка, която е прибрала въ Франция 3592 човѣшки жертви, а въ Италия, гдѣто смѣтка още не е склучена, сж умрѣли до 12 Септемврий 7430 човѣка. И ето спорѣдъ **официални** извѣстия!

Не първъ пжтъ Европа черпи съ човѣшки жертви тая гостенка и сегашното е още нищо въ сравнение съ миналото!

Врагътъ е по-малко опасенъ, когато го познаваме! Хайде да видимъ каква е тази болѣсть-холера: отъ гдѣ е тя, отъ какво произлазъ, какво прави и какъ да се предпазваме отъ нея?

Родиото мѣсто на холерата е Индостанъ. Тамъ тя отколѣ върлувала и била извѣстна подъ името «кучешка смъртъ»; нѣ извѣстия за тая болѣсть пристигнахъ въ Европа само въ 1817 г., кога тя истреби вече въ Индия милиони хора.

Отъ европейскитѣ господарства — Руссия имаше злосчастие първа да се запознае, въ 1829 година, съ холерата, която чакъ до 1838 година е обиколила другитѣ господарства въ Европа.

Въ 1848 година холерата предприела ново пжтувание по Европа (въ Индия тя върлувала презъ 1846 година) и пжтуванието ѝ било много бързо — въ нѣколко мѣсеца тя забиколила Руссия, Германия, Норвегия, Турция, Англия и Франция.

Тука ще напомнимъ, че средствата за пжтуванието въ течение на двацѣтъ години (1829—1849) се измѣнихъ: вмѣсто волъ и конь се появихъ въ Европа желѣзници; корабитѣ все по-вече и по-вече се замѣнявали съ параплови. Ако ли преди холерата пж-

туваше пѣшеметъ, сега ѝ бѣше в мѣстности да се ползува отъ желѣзници.

Този пжтъ гостенката не бързала да излѣзи отъ Европа и тукъ-тамъ върлувала чакъ до 1854 година.

Чрезъ десетъ години (1865—1866) ний пакъ срѣщамъ въ Европа холера, която не забвесе да направи визитъ и въ 1873-1874 год. Сега пакъ имаме злочестията да я видиме въ Европа.

Тѣй да се каже, холерата всѣки десетъ години прави ревизия на здравословното състояние на Европа и прибира хиляди жертви отъ нейната немарливост!

Какво правоучение получи човѣчеството, като загуби милиони души? Какво се научи за тая болѣсть, какъ да се предпажда отъ нея? Ще видимъ.

Отъ многочислени наблюдения надъ холерата ясно е до очевидность, че тя е **прилипчива** болѣсть. Тя не ся донася съ вѣтръ, нѣ чрезъ болни хора или тѣхни пѣща, зацапани отъ испражняванията имъ. Никога азиатската холера не се е показвала на нѣкое мѣсто по рано, отколкото е пждно за пжтуванието ѝ отъ мѣстото, гдѣто тя е върлувала. Холерата слѣдва по пжтищата, съ които се ползува човѣкъ, защото послѣдний я влачи съ себе си.

Болний отъ холера не предава болѣстьта си съ джханне или испарения: лѣкаритѣ и хората, които глѣдатъ такъва болни, не ставатъ тѣй често жъртви на холерата. При всичко това е възможно, че и въ въздуха, около болния отъ холера, се заключава холерний ядъ, който окръжавающитѣ могатъ да вдхвхатъ. Предполага се, че заразата пропстича не отъ джханнията на болния. **Доказано** е, че въ испражняванията на болния отъ холера се пампра холерна отрова и то не въ прѣсни испражнения, нѣ въ гнили. Има примѣри, че холерата се появява въ единъ градъ, въ който болния отъ холера оставилъ своитѣ испражнявания и си заманилъ; извѣстно е, че кога послѣднитѣ се унищожаватъ чрезъ разни средства, то холерата се пресича и не се распространява; доказано е, че отъ заходитѣ, въ които болнитѣ

отъ холера оставяватъ своитѣ испражнявания, се распространява болѣсть. Единъ докторъ хранилъ кучетата съ прѣсни испражнявания отъ холерни болни, нѣ тѣ останали здрави, а когато ги хранилъ съ не прѣсни испражнявания, тѣ получвали чиста и явна холера. Перачкиѣ, които иматъ работа съ оцапани дрѣхы, най-често получватъ холера.

Испражняванията на холерния не само заразяватъ заходитѣ, нѣ даже земята и водата на источницитеѣ. Въ това отношение голѣмо значение има физическото свойство на земята. Влажна и пориста почва впитва въ себе си холерний ядъ и го съобщава въ водата. — Съ това се обяснява, че въ нѣкои мѣста, които сж влажни, блатисти и иматъ не дълбоко вода, холерата се распространява най-силно (наприм. гр. Мюнхенъ, въ Бавария) и, наопаки, въ мѣста съ яка земя (гранитна, варовита или пѣсч. ива) тая болѣсть не получава силно распространение (наприм. гр. Лионъ, въ Франция).

Ами въ какво се заключава този холерний ядъ, който се намира въ испражняванията на холерния, заразява заходитѣ, съобщава се въ земята, предава се въ водата и распространява холерата?

До най-послѣдното време се предполагало, че причината на холерата се заключава въ нѣкои си животинки или много-малки растения, които, като попаднатъ въ тѣлото на човѣка, се развѣждатъ и го отравятъ.

Това предположение се оказало, че е вѣрно. Докторъ Кохъ въ Германия, който е извѣстенъ по своитѣ велики откривания по медицината, ходилъ въ Египетъ, въ Индия и, най-послѣ, въ Франция да изучава холерата. Съ помощта на силно-увеличителни стѣкла (микроскопъ) и разни научни способности, Кохъ изнамѣрилъ тѣзи животинки, които причиняватъ холерата. Кохъ описва формата имъ (приличатъ на запятаи), изучава природата имъ и способитѣ за развѣждането имъ вънъ отъ тѣлото. За доказателство, че именно тѣзи запятаи-животинки причиняватъ холерата било нужно да се види, че отъ искусствено развѣдени холерни животинки (микроби) възможно е да се

причини на нѣкои си животни (у човѣка такова опити, разбира се, сж не възможни) постоянна азиатска холера. Такова доказателства вече има и, освѣнъ това, изнамѣрено е, че въ водата, гдѣто върлувала холерата, намѣрватъ се холерни микроби (Марсель). Всички тѣзи откривания сж до толкова прѣсни, щото подробното имъ изложение, до гдѣто не се потвърджтъ отъ всѣка страна, още е преждевременно.

Освѣнъ азиатската холера съществува и наша, тѣй да се каже, домашния холера. Последниятъ се срѣща лѣтнѣ време тукъ-тамъ, нѣ не зема никога такъвъ опустошителенъ размѣръ, както азиатската, при която човѣкъ утрѣ може да бѣде съвършено здравъ, а до вечерята да умрѣ. Оздравявания отъ нашата домашния холера се случватъ несравнено по често, отколкото при азиатската. Да ли тѣзи двѣ холери — европейската и азиатската — сж посестрими отъ единъ баща и една майка — не се знае навѣрно. Последне време се предполага, че това е тѣй и даже има за това и нѣкои си доказателства. За насъ важното е, че европейската холера е по-лека, по-мекка, отъ колкото нейната посестрима — азиатската.

Азиатската холера се явява подъ три вида: легка форма, холерина и заджхията холера.

Легката форма на холерата се показва само въ сюрюнлюкъ, безъ никакви болки въ сърдцето, подиръ който слѣдва оморяване и голѣма слабостъ. Твърдѣ често човѣкъ оздравя и на другия день никакъ не мисли, че е ималъ холера; другъ нѣтъ тази легка форма преминава въ

Холерина, при която има блювания, често сюрюнлюкъ и трѣперанне въ краката; испражняванията ставатъ безцвѣтни; никочъта не се испуща, болия ослабва. Често тѣзи явления легка-по-легка изчезватъ и болия оздравя, или пъкъ болѣстьта отива добръ, а послѣ става злѣ и угрожающа за живота; най-сетнѣ холерината може да се обърне въ настояща

Заджхията холера, която се показва

подъ сжицитѣ явления, нѣ въ твърдѣ жестокѣ и бързѣ видѣ: блюваніята и испражняваніята слѣдватъ бързо едни подиръ други; тръперанія въ краката сж ужасно мжчителни; гласътъ се изгубва; странитѣ и очитѣ хлътнати; посѣтъ става острѣ; лицето сине и паметътъ се изгубва. Смъртъта може да настѣпн слѣдъ два часа, единъ и два дѣня, — спорѣдъ силата на холерата и силитѣ на болния.

Далечъ не всички холерни умиратъ и окржающитѣ на единъ такъвъ боленъ не трѣба да губятъ надежда за оздравляванieto му. Последнѣто настѣпва медленно, съ намаляване и изчезване на грознитѣ явления.

Дохождаме до мѣрkitѣ за предпазването отъ холерата. Ний пѣма да се кѣсваме до общитѣ мѣрки, които трѣба да зема едно господарство срѣщу тая болѣстъ, нѣ ще кажемъ нѣколко думи за предпазването, което трѣба да знае всѣкий човѣкъ и което е въ неговитѣ рѣцѣ. При обсѣждане на тѣзи мѣрки за предпазването ний ще имаме предъ видъ българския, особено селския животъ.

Отъ до сегашния опитъ за холерата знаемъ, че редовенъ животъ е най-добъръ предпазвачъ. Който не ѣде луксозни ѣстия, не пие много и чюздо (повече искусственно) вино, а слѣдва да живѣе, както живѣялъ преди да се появи холерата, той може да бѣде спокоенъ, че тя нѣма да го закачи. Интересенъ затова примѣръ имаме за градъ Парижъ, гдѣто числото на холернитѣ винаги било по-големо въ понедѣлницитѣ, защото въ недѣленъ дѣнь хората си позволяватъ да правятъ грѣшки въ ѣдението и пиенето.

Второто важно заключение отъ до сегашния опитъ е това, че холерата хваща въ градоветѣ бѣднитѣ хора, които живѣятъ тѣсно, претърпяватъ лишения и нужда. Холерата за това често се наричи «бичъ на спромаситѣ.»

Най-сетнѣ забѣлѣжено е, че страховити хора, които се боятъ даже отъ сѣнката си, често ставатъ жертви на холерата. Това е до толкова извѣстно, че нѣкои си иматъ страхъ да не би се плашили отъ холерата.

(Слѣдва.)

Първа помощъ на мнимоумрѣлитѣ.

(По д-ръ Нисторъ.)

Всѣка помощъ въ опасни случаи трѣба да се дава съ пълно присѣствие на духа, безъ да се губи време, бързо и рѣшително. При спасението на мнимо умрѣлитѣ най-главното се състои въ това да се възстанови дѣханието, което се е прекратило. Таквази помощъ може да се оказва само на чистъ въздухъ и гдѣто нищо не пречи на свободното движение на дѣхателнитѣ органи на пострадавшия. За това се изисква, щото мнимоумрѣлитѣ, които не дѣхатъ, подиръ като се устрани причината, която е прекратила дѣханието нмъ, да се изнасятъ на възъ, на чистъ въздухъ и на отворено мѣсто. Ако е лошо времето не позволява да се направи това и помощта се оказва въ къщата, то вратитѣ и прозорцитѣ трѣба дълго време да бѣдатъ отворени.

Шията, гърдитѣ и горната частъ на корема на мнимоумрѣлитѣ трѣба бързо и съвсѣмъ да се освободи отъ дрѣхитѣ му, които пречатъ на дѣханието (иката на ризата, вратовързката, пояса, корсетитѣ, подвързкитѣ у женитѣ). По нѣкогажъ, за по скоро, нужно е всѣчки възли, завързки и дрѣхи да се разрѣжатъ съ ножци или ножъ, нѣ тѣй внимателно, щото да се не рани болния.

Зрителитѣ трѣба да се изгонятъ, понеже тѣ само развалятъ въздуха въ стаята и, освѣтиъ това, мнимоумрѣлия, щомъ доде въ съзнание, може да се оплаши, като види около себе си много хора.

Подиръ това, безъ да се губи време, трѣба да захванемъ

Искусственното дѣхание

по такъвъ начинъ: мнимоумрѣлия, който е вече съблеченъ до поясътъ, туря се на земята, като се положи нѣщо (юрганъ или дюшекъ, нѣ и крѣватъ, който само пречи) и се гуди да лежи равно. Подъ крѣста на болния се турятъ неговитѣ дрѣхи, въ видъ на възглавница, тѣй щото крѣста да бѣде издигнатъ по високо, а главата, плещитѣ и сѣдалищнитѣ части да лежатъ равно на земята. Рѣцѣтѣ на мнимоумрѣлия трѣба да лежатъ, по край снѣгата му, свободно на земята. —

Съ пърети, завити въ нѣкоя кърпа, се изважда на вѣнъ езикътъ на минимурѣлия и, като се оттегли на долу и на дѣсно, се дава да го държи нѣкой помощникъ. Ако такъвъ нѣма, езика на минимурѣлия се завързва съ единъ ширитъ, който се закача на брадата или шията тѣй крѣпко, щото езика да не влѣза пакъ въ устата (глѣд. приложе чата фиг. 1-а).

Човѣкъ, който оказва помощъ, трѣба да сѣдне на колѣни, между които да лежи минимурѣлия. Който оказва помощъ, туря двѣтъ си дланти по странитѣ на грѣдитѣ (по долу отъ цицкитѣ) на минимурѣлия и натиска долнитѣ ребра по легка, нѣ съ пълна сила назадъ (къмъ гърба) и на горѣ, тѣй щото се чува какъ въздуха излиза отъ дробовѣтъ. При това лактитѣ на човѣка, който оказва помощъ, да се допиратъ къмъ снѣгата му, която постепенно трѣба да се навесжда напредъ, тѣй щото неговото лице се приближава къмъ лицето на минимурѣлия.

Това натисканне трѣба да се продължава 2-3 секунди и отъ виднажъ да се напустне, като се бързо исправимъ (глѣд. фигура 2-а); подиръ 3 секунди пакъ да натиснемъ и пакъ да се исправимъ; това се повтари до 10 пѣти въ една минута и се продължава до гдѣто се захване дѣханнето. Последното се забѣлява, когато грѣдитѣ сами се подигатъ и рацѣтъ, които ги натискатъ, осѣщатъ съпротивление. Тука се появява първъ недѣлобокъ въздѣхъ, който се чува ясно. Тогавъ изкуственното дѣханне трѣба да се прекрати, нѣ пакъ да се повтори, ако подиръ първия въздѣхъ не слѣдватъ други дълбоки дѣхания. Ако послѣднитѣ се явятъ, то натисканнето на грѣдитѣ не е вече нужно. Тогавъ болния се туря на креватъ въ стая съ чистъ въздухъ и се чака доктора (зрителни да не се пущатъ въ стаята). Ако болния е слабъ, дава му се укрѣпителни нѣща: кафе, вино, ракии и се растрива снѣгата му съ четка.

Ако има още единъ помощникъ, освѣнъ който държи езика, той може, когато непрерывно се произвежда изкуственното дѣханне, да прѣска съ студена вода грѣдитѣ (полѣва страна, гдѣто се намира сърдцето), да държи предъ носа нашатирний спиртъ (нашатирроху) или да го погадалничка въ гърлото съ едно пачешко перо.

Изкуственното дѣханне само тогавъ може да се остави, когато то трае единъ часъ, а никакви призраци на животътъ не се явяватъ.

Когато се туря на грѣдитѣ капки отъ растопенъ чървенъ восѣкъ, който стои 15 минути и щомъ се извади на това мѣсто кожата не се е зачървила, то може да се признае смъртъ.

Обаче въ същото време, когато лежи восѣка на грѣдитѣ, изкуственното дѣханне не трѣба да се прекращава.

Обществень животъ.

Воеенното Министерство е издало приказъ за подобреннето на сѣдлашката храна. Този приказъ е основанъ на строго научни данни, представени отъ главния лѣкарь на войската, д-ръ Миркова, при съдѣйствието на докторитѣ Панова, Золотовича и Палазова, провѣрени на практика въ 1-та бригада. — Въмѣсто 50 др. мѣсо на вѣнкий сѣлдатинъ ще се дава 75 драма овнешко или говеждо мѣсо, или 65 драма свинско, или 100 драма агнешко мѣсо; хлѣбъ 350 драма; орисъ за каша 30 др, или булгуръ (пшениченъ) 50 др; масло претопено 8 др. и, освѣнъ това, различни заризавати и зеленчуци. Наистина, като се казва въ обяснителната записка, отъ това подобрене на сѣдлашката храна «ще се умали отъ една страна расходитѣ на хазната за съдържаннето и лѣкуваннето болнавитѣ сѣлдати, а отъ друга ще се увеличи производителната сила на държавата, което въ краенъ резултатъ, съ излишекъ ще възнагради всякакъвъ расходъ за продоволствието». (Държавенъ Вѣстникъ, бр. 109.)

Въ едно отъ послѣднитѣ засѣдания на комиссията за общественото здравие въ Петербургъ се обсъждаше въпросъ: трѣба-ли да се подобри продоволствието въ болницитѣ чрезъ увеличаванне на разпоскитѣ или по-нѣкой си другъ начинъ? Главния лѣкарь на Петропавловската болница съобщилъ, че въ тази болница билъ направенъ слѣдующий опитъ: назначили една комиссия отъ петъ лѣкари, които дежурили постоянно въ готварницата, като имали при себе си вѣси и мѣри, съ цѣль да се убѣдятъ, дали количеството на припаситѣ, по казенното расписание, е достаточено за приготвеннето на вѣтията? Въ резултатътъ на тѣзи наблюдения се оказало, че ако се турятъ всички назначени припаси, то ѣденнето става хубаво и даже ще остане економия. Съвѣстно е това, че когато лѣкаря, който дежурилъ, заповѣдалъ да се туря всичкото количество солъ, която била опредѣлена въ расписа-

нието, то ъстията станали до толкова солени, щото не е било възможно да се ъдатъ. (Мед. Вѣстникъ, бр. 45.)

⊙ Медицинското Управление извѣстѣва, че тази годишното дѣжделиво лѣто е особено благоприятствовало на растението и развитието между хлѣбнитѣ растения на буренливи сѣмена, както къллица, звѣнчеглавъ (бълвавица или пивецъ), плевелъ и др. Химически анализъ на хлѣба и брашното, които бѣхъ доставени по поводъ знаветъ на отравяние у три Софиники, доказа присѣтствието въ хлѣба и брашното, въ голѣми количества, на горѣказаннитѣ буренливи сѣмена.

Тѣй като подобни случаи сѣ възможни при пезнанието мѣрнитъ за предвардване, като обикновенно се мисли, че горѣказаннитѣ буренливи сѣмена сѣ безвредни, и тѣй като главната масса отъ населението се питае почти исключительно само съ хлѣбъ, а слѣдователно, при употреблението голѣмо количество хлѣбъ, отравяннето е по-възможно, то гражданското медицинско управление съобщава за всеобщо знание горното и предупреждава, че къллицата, звѣнчеглава, бълвавицата или пивеца, плевела, изѣдени въ голѣми количества сѣ отровни. За това 1) печенъ хлѣбъ, който има синя или тъмнофолетова (моравя) боя не трѣбва да се употребѣва въ пища, защото съдържа къллица и е отровенъ; сѣщо и даже въ по-голѣма степенъ е отровенъ хлѣба, който съдържа главни (бълвавица или пивецъ) и който се познава по това, че синята или моравата боя не е равномерна, а на дамки; 2) не смѣното жито, което съдържа главни (бълвавица, пивецъ), преди да се мели, трѣбва добръ да е превѣяно, пресѣяно и сортировано; 3) сѣмената на къллицата сѣ ситни, пѣпковидни и черни. Сѣмената на бълвавицата (пивецъ) отъ рѣжта сѣ съ три рѣба, малко нѣщо изгнати, на краищата заострени, тѣ сѣ дълги около $3\frac{1}{2}$ сантиметра и дебели около 3 милиметра; боята имъ отвънъ е тъмнофолетова (моравя); а вътрѣ бѣленикава съ тъмнофолетови (морави) краища; по повърхността на всѣко зърно сѣ видни три брезни; вкуса на бълвавицата е неприятенъ. (Държ. Вѣстникъ, брой 100).

Мѣстна хропка.

~~~~ Въ Варна се появила болѣсть екарлатина (ситна шарка), отъ която вече умрѣхъ двѣ дѣца на единъ отъ почетнитѣ ни граждани. Вѣрваме, че ще се земѣтъ най-енергически мѣрки за прекратяването на тая прилипчива болѣсть, за която ще дадимъ статии въ единъ отъ слѣдующитѣ броеве на вѣстника си.

~~~~ Чуваме, че г. Варн. Окрѣженъ Управителъ заповѣдалъ да се приглѣжда добитѣка за клане отъ г. ветеринара (ското-лѣкари). До сега закона за приглѣждането добитѣка отъ лѣкари не се изпълнявалъ въ Варна и горното распорѣждане иде да обезпечи градското население отъ продажба на лошо мѣсо. —

Лѣкарска кореспонденция.

Тука ще кореспондираме съ всички наши спомоществатели. Всѣкий отъ послѣднитѣ има право да се отнася до редактора съ запитвания, на които тука ще слѣдватъ отговоритѣ. За това необходимо е да се обяснимъ съ читателитѣ си за какво може да се пита и на какво може да се очаква отговоръ.

Има въ Европа лѣкари, които се занимаватъ съ това, че даватъ съвѣти и лѣкуватъ писмено, безъ да видятъ болнитѣ. Ний не сме отъ тѣхъ.

Твърдѣ рѣдко се срѣщатъ болѣсти, които лѣкаря може да узнае по описанието на болния. Опитний лѣкаръ малко даже обѣрща внимание на такива обяснения; нѣ се мѣчи да познае болѣстѣта съ помощта на средствата, които му дава медицинската наука. И то за това, щото болния не е въ състояние да забѣлѣзва у себе си истински признаци на своята болѣсть, понеже му липсватъ нуждната за това наблюдателност и познания; той, по човѣшката си природа, самъ себе си иска да излѣжи и не вижда признаци, които единъ лѣкаръ, безъ да пита болния, забѣлѣзва отъ първъ поглѣдъ. Освѣтъ това, има хора, особено между образованнитѣ, които преувеличватъ своитѣ страдания и виждатъ болѣстни признаци тамъ, гдѣто ги съвсѣмъ нѣма.

Отъ изложенното се вижда, че заочно лѣкуване е невъзможно и лѣкаритѣ, които обявяватъ, че лѣкуватъ писмено венчки болѣсти, сѣ повече шарлатани и мислитъ за своитѣ джобъ, а не за благо на хората, които се обѣрчатъ къмъ тѣхъ.

Нашитѣ спомоществатели трѣба да знаятъ, че ний не се заемаме да лѣкуваме заочно тѣхнитѣ болѣсти.

Човѣкъ, който въ образованието си забѣлѣзва дѣри по отношение къмъ здравеохранението си и който нѣма на близо докторъ, има при сърдце много въпроси, които го мѣчатъ и на които той не знае гдѣ да намѣри отговоръ. Единъ е сухъ и високъ; другъ е много дебелъ и сѣнливъ; единъ иска и не знае какъ да си попѣлиѣ; другъ не знае какъ да се избави отъ пълнота. При еди кое здравие, — пушенне, ракия, вино и проч. бива-ли да се упо-

трябватъ? При едни болѣсти, бива-ли да се жени човѣкъ? Има болѣсти, извѣстни за всѣкого, нѣ за които има лѣженъ срамъ да питами — какъ да се избавими. Има въпроси, които посятъ общъ характеръ, за възпитанието, за кѣлцитѣ, за дрѣхитѣ, за книгитѣ, за редѣтъ на живота и т. н. Такива запитвания има право да предлага всѣкий спомоществователъ и редакцията ще узнае по-основателно нуждитѣ на своитѣ читатели и може да отговори на тѣхъ съ разни статии и съ разяснения въ своитѣ корреспоонденции.

Ний сме рѣшили да корреспондираме само съ спомоществователитѣ си; за това всѣкий отъ тѣхъ въ писмото си трѣба да укаже № на квитанцията си, че е дѣйствително спомоществователъ и да укаже подъ какъвъ условенъ знакъ (цифра, буква или дума) той иска да му се даде отговоръ.

Запитвания, които иматъ частенъ характеръ и на които отговора чрезъ вѣстника не е желателенъ за спомоществователъ, не се приематъ.

Отъ редакцията. Въ № 41 на руския медицински вѣстникъ «Врачъ» е напечатано: «Въ гр. Варна ще се издава на българския языкъ медицински вѣстникъ «Здравие» подъ редакцията на д-ра Б. А. Окса. Името на почитаемия другаръ доста се ручава, че първия частенъ лѣкарски вѣстникъ на българския языкъ ще бѣде единъ сериозенъ и достоинъ въ всѣкакви отношения органъ.»

Като благодариме почитаемата редакция за лестното за насъ мнѣние, бързаме да направимъ погрѣшката й: «Здравце» не е първъ частенъ медицински вѣстникъ въ България; теку-

щата година въ София се издаваше отъ д-ръ Етеревскій «Домашенъ лѣкаръ», който се прекрати вслѣдствие преждевременната смъртъ на редактора.

ОТГОВОРНИЙ РЕДАКТОРЪ Н. Д. РАЙНОВЪ.

ОБЪЯВЛЕНИЯ.

РУССКИЙ МАГАЗИНЪ

И. КАРЛОВСКАГО ВАРНА — ШУМЕНЪ.

ПРОДАВА ПО НАЙ-УМѢРЕННИ ЦѢНИ:

Чай, сахаръ, свѣщи, чернъ хайверъ, разни консерви, макарони, брашна, мармалади, конфети, бисерити, вина разни: Бордо, шампанско, ромъ, колякъ, ликери, бенедиктинъ и др.

Военно-офицерски и солдатски вещи. Самовари и разни издѣлия отъ варшавско сребро и никелъ, пожове, вѣлки, лѣжници и пр.

Мазъ за чистение метали.

Сапуни разни и други благовонни нѣща.

Столове, канашета и пердета.

Дървени и жѣлѣзни кревати.

Барфорри сеци и стѣклари. Хартии, червенъ воекъ и други канцеларски потребности.

Вѣжа разни и чугуни.

Камбани, икони, хоругви и на порчка всѣкакви церковни и учебни книги, както и одежди свѣщеннически и други църковни потребности.

1,1—3

Отъ 1 Декемврий 1884 г. въ гр. Варна се издава

ОБЩОДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВѢСТНИКЪ

З Д Р А В И Е

ЦѢНАТА на вѣстника — съ испращанieto: за година двѣ среб. рубли; за 6 мѣсеца — четире лева; за 3 мѣсеца — два лева и 50 ст. Отдѣлний брой — 50 ст. — Объявления се приематъ по 30 ст. за единъ редъ.

АБОНАТИ за в. «Здравие» се приематъ отъ всѣка пощенска станция въ Княжеството; иностраниитѣ се адресиратъ до редакцията; въ гр. Варна абонати се приематъ въ книжарницата на А. В. Велчева.

Първитѣ два броя на вѣстникътъ «Здравие» се испращатъ на всѣкий желающъ безплатно.

Отъ 1 Январий 1885 година вѣстника ще се испраща само на ония лица, които предлагатъ за «Здравие».